SÜRAKA BİN MÂLİK (radıyallahü anh)

Peygamberimiz (aleyhisselâm) Mekke'den Medine'ye hicret ederken, yolda vukû' bulan meşhûr hâdisede ismi geçen Sahâbî. Eshâb-ı kiramdan yedi zât bu isimle anılır. Fakat bunlardan bir tanesi pek meşhûrdur. Sürâka bin Mâlik bin Ca'şem Kenâni (radıyallahü anh) bu en meşhûr olanıdır. Künyesi Ebû Süfyân'dır. Doğumu kesin olarak bilinmiyor. 24 (m. 645) senesinde, Hazreti Osman'ın zamanında vefât etti.

M. 622 senesinde Kureyş müşrikleri Peygamber efendimizin vücudunu ortadan kaldırmak için kesin karar almışlardı. Bu husûsta ısrarlı idiler. Bunun üzerine Allahü teâlâ, Habîbine hicret etmesi için izin verdi. Resûlullah (aleyhisselâm) Hazreti Ebû Bekir'e, beraber hicret edeceklerini bildirince, gözlerinden sevinç yaşları aktı. Çünkü kâinatın efendisiyle böyle bir yolculuk herkese nasip olmazdı. Hazreti Âişe vâlidemiz, "O güne kadar, bir kimsenin sevincinden dolayı bu derece ağladığına şâhid olmamıştım" buyurmuştur.

Resûlullah (aleyhisselâm) ile Hazreti Ebû Bekir hicret için yola çıktıktan sonra müşrikler arzularını yerine getirmek için Peygamberimizin (aleyhisselâm) hâne-i se'âdetlerine uğramışlardı. Fakat, onlar, Peygamberimizi (aleyhisselâm) evde bulamayınca şaşkına döndüler. Derhal her tarafı aramaya başladılar. Ancak Mekke'de olmadığını anlayınca dışarıda aramaya karar verdiler. Bunun için herşeylerini ortaya koydular.

Peygamber efendimizle (aleyhisselâm), Hazreti Ebû Bekir'i öldürene veya esîr edene çok miktarda mal, para vereceklerini va'd ettiler. Miktarını da 100 deve olarak bildirdiler. Bu haber, Sürâka bin Mâlik'in bağlı olduğu Müdlicoğulları arasında da yayıldı. Sürâka bin Mâlik iyi iz takibi yapan birisiydi. Bu yüzden bu haberle yakından ilgilendi.

Bir Salı günü Sürâka bin Mâlik'in oturduğu bölge olan Kudeyd'de, Müdlicoğulları toplantıda bulunuyorlardı. Bu toplantıya Sürâka bin Mâlik de katılmıştı. O sırada Kureyş'in adamlarından biri gelip Sürâka'ya "Ey Sürâka! Vallahi ben az önce, sahile doğru giden üç kişilik bir yolcu kâfilesi gördüm. Onlar herhalde Muhammed (aleyhisselâm) ile Eshâbı'dır." dedi. Sürâka, durumu anladı. Ancak, ortada çok fazla miktarda mükâfat vardı. Bunu kendisi elde etmek istiyordu. Onun için başkasının bundan haberdar olmasını istemiyordu. Bu yüzden, ortada önemli bir şey yokmuş gibi konuştu. "Hayır, o senin gördüğün kimseler, filân kişilerdir. Biraz önce geçmişlerdi. Onları biz de gördük." dedi.

Sürâka bin Mâlik biraz daha orada kaldı. Dikkat çekmeden evine geldi. Hizmetçisine, atını ve silâhını alıp vadinin arkasında kendisini beklemesini söyledi. Kendisi de kargısını almış, ucunu aşağıya çevirmek sûretiyle, ucunun parlaklığının dikkati çekmesini de önlemişti. Müşriklerin bâtıl bir âdetleri vardı. Bir işi yapmadan evvel, oklarla fala bakarlardı. Sürâka da yanına aldığı çantadan fal oklarını çıkardı. Peygamber efendimiz ile Eshâbına zarar verip veremiyeceğini, fal oklarından anlıyacaktı. Sürâka oklarla fala baktığında oklar, Hazreti Muhammed (aleyhisselâm) ve Eshâbına zarar verilemiyeceğini gösteriyordu. Sürâka'nın buna çok canı sıkıldı. Fakat bütün düşüncesi vadedilen yüz deveyi almaktı. Onun için hiç düşünmeden atına bindi. Falının ters göstermesi bile onu bu takibinden vazgeçiremedi. Atını koşturmağa başladı. Fakat Sürâka'nın atı tökezleyerek yere düştü. Kendisi de yuvarlandı. Acaba yanlış mı fala baktığını öğrenmek için tekrar bir kaç defa daha aynı işi yaptı. Netice hep aynı çıkıyordu. Muhammed (aleyhisselâm) ve Eshâbına (radıyallahü anh) zarar veremiyecekti. Buna rağmen, yine

yoluna devamda ısrar etti. Aldığı bir haber üzerine Resûlullah'ın ve Eshâbının izlerini yine buldu. Nihâyet yaklaşmıştı. Artık birbirlerini iyice görebiliyor, hatta Sürâka o sırada Resûlullah'ın (aleyhisselâm) okuduğu Kur'ân-ı kerîmi dahi işitiyordu. Fakat Resûl-i Ekrem efendimiz arkalarına hiç bakmıyorlardı. Hazreti Ebû Bekir arkasına bakınca, Surâka'yı görüp, telâşa kapılmıştı. Peygamber efendimiz (aleyhisselâm) ona mağaradaki gibi "Üzülme, Allahü teâlâ bizimle beraberdir" buyurdu.

Buhârî hazretlerinin rivâyetine göre, bu sırada Hazreti Ebû Bekir, bir atlının kendilerine yetiştiğini Resûl-i Ekrem'e (aleyhisselâm) arz edince, Peygamber efendimiz (aleyhisselâm): "Yâ Rabbi! Onu düşür" diye duâ buyurmuşlardı. Başka bir rivâyette, Sürâka yanlarına kadar gelince, Hazreti Ebû Bekir, ağlamaya başlamış, Resûl-i Ekrem (aleyhisselâm) niçin ağladığını sorunca, "Vallahi kendim için ağlamıyorum. Sana bir zarar gelirse diye ağlıyorum" demiştir.

Sürâka, Peygamber efendimize (aleyhisselâm) saldırabilecek kadar yaklaştı. "Yâ Muhammed! Seni, bugün benden kim koruyacak" dedi. Resûl-i Ekrem efendimiz de "Beni Cebbar ve Kahhâr olan Allahü teâlâ korur." cevabını verdi. O sırada Sürâka'nın atı, iki ön ayaklarıyla dizlerine kadar yere battı. Bundan kurtulup, tekrar saldırmaya teşebbüs edince, atının ayakları yine yere saplandı. Atını bu durumdan bir türlü kurtaramadı. Başka yapacağı hiçbir şey yoktu. Bunun üzerine çaresiz kalan Sürâka âlemlere rahmet olarak gönderilen şefkat ve merhamet sahibi Resûlullah'a (aleyhisselâm) yalvardı. Bütün olgunlukları ve iyi ahlâkı kendisinde toplayan, üstün ahlâk ve yaratılış üzere olan Peygamber efendimiz (aleyhisselâm) onun bu dileğini kabûl etti. Sürâka, "Yâ Muhammed! Bunun senin işin olduğunu anladım. Duâ et de kurtulayım.

Bundan sonra sana asla zarar vermem. Senin peşine düşenlere de senden hiç bahsetmeyeceğim" diyordu. Kâinatın efendisi (aleyhisselâm): "Yâ Rabbi! Eğer o sözünde doğru ve samimi ise onun atını kurtar" diye duâ edince, Allahü teâlâ bu duâyı kabûl buyurdu.

Sürâka bin Mâlik'in atı bir hayli çaba sarf ettikten sonra ayağını çukurdan çıkarabilmişti. Bu sırada atın ayağının çıktığı yerden, ateş dumanı gibi bir şey göğe doğru yükseliyordu. Bu manzarayı gören Sürâka hayretler içerisinde kaldı. "Amâân" diye bağırdı. Resûlullah (aleyhisselâm) ile arkadaşları durup beklediler. Sürâka, bütün bu olup bitenleri dikkatle takip ediyordu. Gördü ki, Hazreti Muhammed (aleyhisselâm) bu hâdiselerde dâima korunuyordu. Bütün bunları gördükten sonra Sürâka: "Yâ Muhammed, ben Sürâka bin Mâlik'im, benden asla şüpheniz olmasın. Size söz veriyorum. Bundan sonra beğenmediğiniz hiçbir işi yapmıyacağım. Kavmin, seni ve arkadaşlarını yakalıyana çok mükâfat vereceğini va'd etti" dedi ve Kureyş müşriklerinin yapmak istediklerini tek tek haber verdi. Bu sırada Sürâka, onlara yol azığı ye binek deve vermek istediyse de, Peygamberimiz (aleyhisselâm) kabûl etmedi. Ve Ona "Ey Sürâka! Sen İslâm dinini kabûl etmedikçe ben de senin deveni ve sığırını arzu etmem, istemem. Sen bizi gördüğünü gizli tut, yeter" diye buyurdu. İbn-i Sa'd da şöyle nakleder: Sürâka, Peygamber efendimiz'e (aleyhisselâm) bana istediğini emret deyince, Resûlullah (aleyhisselâm) de "Yurdunda dur. Hiç kimsenin bize yetişmesine meydan verme" buyurmuştur.

Allahü teâlâ dileyince herşey oluyordu. O'na hâlis bir şekilde güvenilip, rızası yolunda yürüyünce akıllara durgunluk veren hâdiseler meydana geliyordu. Resûlullahı (aleyhisselâm) öldürüp, büyük mükâfatlara kavuşma hırsıyla, kükreyen bir aslan endamıyle, yola çıkan Sürâka, şimdi mu'nis, uysal bir çocuk oluvermişti. Her şeye kadir olan Allahü teâlâ, Habîbine (aleyhisselâm) zarar vermemesi için Sürâka'nın kalbini iyiliğe doğru çevirmişti. Elbette Allahü teâlâ, Habîbini (aleyhisselâm) yalnız bırakmayacaktı. Çünkü O insanlara merhamet için, onların dünyâda ve âhirette ebedî seâdet ve mutluluğa kavuşması için gönderdiği sevgili Peygamberiydi.

Peygamber efendimiz ayrılmadan önce, Hazreti Ebû Bekir'e, Sürâka'nın bir isteği olup olmadığını sormasını emir buyurdular. Hazreti Ebû Bekir sorunca, Sürâka, "Sizinle benim aramda emannâme olacak bir yazı verin" dedi. Peygamberimiz (aleyhisselâm) emannâmenin verilmesini emretti. Hazreti Ebû Bekir (radıyallahü anh) hicrette yanlarında bulunan Âmir bin Fuheyre'ye bu emannâme'yi yazdırıp, Sürâka'ya verdi. O da alıp çantasına koydu.

Sürâka bundan sonra izini takip ederek geri döndü. Karşılaştığı bu durumları yolda kimseye anlatmadı. Ebû Cehil onun eli boş döndüğünü görünce, müslüman olduğunu zannetti. Söylediği şiirlerle onu kötüleyip herkesin gözünden düşürmeğe çalıştı. Sürâka şâir birisiydi. Onun için Ebû Cehile şiirle cevap verdi. "Ey Ebû Cehil! Ben Muhammed'e iyice yaklaşmış, saldırmak üzereyken, atımın ayakları birdenbire

yere batıverdi. Sen eğer bu hali görmüş olsaydın şüphesiz, Muhammed'in apaçık Peygamber olduğunu anlardın. Sen söyle, artık buna kim dayanabilir. Senin yapacağın, Kureyşlileri ona saldırmağa teşvik değil, bilâkis buna mâni olmandır. Ben inanıyorum ki, onun davet ettiği İslâmiyet bir gün yerleşip, her tarafa yayılacaktır. Öyle olacak ki, herkes ona karşı gelmeyi değil, O'nunla sulh içerisinde yaşamayı istiyecektir" dedi. Sürâka bundan sonraki senelerde İslâmiyetin hızla ilerlediğini, karşısına çıkan küfür ve şirk engellerini bir bir aştığına şahid oluyordu. Nihâyet 8 (m. 630) senesinde Mekke feth edildi. Bu sırada, elinde seneler önce aldığı bir emannâme ile Sürâka, Resûl-i Ekrem'in huzûr-i se'âdetlerine girip, müslüman oldu. O zaman Peygamber efendimiz (aleyhisselâm) Sürâka'ya "Ey Sürâka! Kisrâ'nın bileziklerini kollarında görür gibi oluyorum" buyurdular. Aradan uzun zaman geçmiş. Hazreti Ömer devrinde, ülkesi feth edilen Kisrâ'nın kürk ve bilezikleri Medine'ye getirilmişti. O sırada Hazreti Sürâka bin Mâlik de Medine'de idi. Hazreti Ömer bu bilezikleri Sürâka bin Mâlik'e (radıyallahü anh) verdi. Sürâka (radıyallahü anh) bu bilezikleri bileğine takmış, çok geniş olduğu için, bilezikler dirseklerine kadar uzamıştı. Sürâka (radıyallahü anh) bu sırada Resûl-i Ekrem'in (aleyhisselâm) seneler önce buyurduğu mübârek sözü hatırlayıp bu mucize karşısında ağladı. Sürâka'nın (radıyallahü anh) bileğinde bu bilezikleri gören Hazreti Ömer de (radıyallahü anh) "Şükür Allahü teâlâ'ya ki bize, Kisrâ'nın iki bileziğinin Mudlicoğullarından biri olan Sürâka bin Ca'şem'in bileklerine takıldığı günü gösterdi" buyurdu.

□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

1) El-A'lâm cild-3, sh. 80

2) El-İsâbe cild-2, sh. 19

3) El-İstiâb cild-2, sh. 119

4) Tabakât-ı İbn-i Sa'd cild-1, sh. 232

5) Buhârî (Bâb-ul-hicret)

6) Müslim (Bâb-ul-hicret)